

پیش بینی اشغال افغانستان از سوی شوروی: سند اجتماع استخباراتی

یا

(داستان کودتاها در افغانستان: از کودتای 26 سرطان تا کودتای ثور و کودتاهای بعدی...)

13-

برگردان: خلیل

یادداشت منابع:

حینی که این مونیوگراف نوشته می شد- 2001- ( ) همه (نتایج) استخباراتی بخصوص در رابطه به افغانستان که در طی دوره 29- ماهه از کودتای حزب کمونیست تا به اشغال شوروی که به مقامات پالیسی ساز فرستاده شده و خاموشانه طبقه بندی شده بودند. هرچند، یک منبع کلیدی استخباراتی که از طبقه بندی بیرون شده بود. مطالعه بازنگرانه ای هست که در جواب به درخواست (NSC) کمی بعد از وقوع اشغال شوروی تهیه شده بود. این پژوهش، یعنی "سوی شوروی: پیامدهای هشدار باش (اطلاعیه میان سازمانی استخباراتی، اکتبر 1980)" یک تعریف و توصیف گسترده متن توصیفی رویداد نگارانه (زمان بندی شده) استخباراتی بدست آمده بین اپریل 1978 تا 1979 را فراهم می نماید. (اصلاً طبقه بندی شده اشد محرم، متن آن حدود 70 ه دو ستونه کم- فاصله ای از نوع نسبتاً کوچک را دربرمیگیرد.) این سند آنچه تشریح و توضیح می نماید که به انکشافات در میزان گرفتاری شوروی، و فعالیت ها و تحرکات مشاهده شده در نیروهای نظامی شوروی در نزدیک به افغانستان. با اهمیت مساویانه، این پژوهش همچنان تشریح میکند که این معلومات چه گونه تفسیر و گزارشات و ارزیابی های استخباراتی ارائه شده است که برای مقامات پالیسی ساز در اشکال آثار (نتایج) مختلف به شمول نشریات فعلی استخباراتی، اطلاعیه های خاص اعلام خطر و ارزیابی های متناوب با خصوصیت بیشتر جامع فراهم شده بودند. در بعضی موارد عباراتی از این

مهم دیگر از طبقه بندی بیرون شده استخباراتی- ارزیابی تاکنون یگانه جامع تهیه قبل از اشغال که رسماً ذ - است از اطلاعیه استخباراتی میان نی تحت عنوان **گزینه های شوروی در** بخش شده به تاریخ 28 1979. این سند آخرین ارزیابی جامعی بود که در پیش از اشغال تهیه گردیده، و یک نظر کلی ای آموزنده از آنچه تا ناخته بود ارائه میدارد، و تصویر خاصی که به مقامات عالی پالیسی (ساز) داده شده بود.

ساز) ایالات متحده می شود. بعضی از اینها ارجاع می شوند به - و در بعضی موارد تشریحات و توصیفات نسبتاً وسیعی از بدست میدهند- معلومات و ارزیابی های استخباراتی ای که سازمان های پالیسی (ساز) در آن زمان بدست آورده بودند. تلگرام های گزارش دهی سفارتی، تلگرام ها از واشنگتن حاوی معلومات و رهنمودها برای سفارت های ایالات متحده، مربوط پالیسی- به شمول سفید- که در آن (موضوعات) استخباراتی مورد بحث قرار گرفته بودند، بعضاً شامل چکیده هائی از توجیحات و رهنمود های ارائه شده توسط DCI ها و سایر نمایندگان استخبارات.

خاطرات رابرت گیت DCI اسبق محتوی بعضی از اطلاعیه های هشداریه جامعه استخباراتی را در باره افغانستان تشریح می نمایند و تاریخ های خاصی که در آن ها آن اطلاعیه ها منتشر شده بودند. سایر مقامات پیشین که در آن زمان شامل وظیفه - سائرس وانس وزیر خارجه و زیبگنیو بریژنسکی مشاور امنیت ملی - نیز آنچه را که آنان معتقدند از استخبارات به حیث رویداد شنیده اند آشکار ساخته .

تشریحات از آنچه که در آن زمان شناخته بود همچنان شامل ارزیابی های می شود که در رسانه های خبری آمده بودند. این مونیوگراف آنها را با یک مقدار تفصیل قسمی شامل می شود در تلاش برای مشخص کردن "ارزش اضافه شده" به استخبارات - آنچه جامعه استخباراتی بیشتر واضح ساخت در مقایسه "هرکسی" می توانست . ارزیابی های مطبوعاتی

نیزروایت های اضافی استخباراتی را ارایه میداد که از سوی حکومت ایالات متحده بدست می آمد و از سوی آن بطور بین المللی در دسترس مطبوعات قرار می گرفت تا به خورد اذهان عامه داده شود.

سرانجام، باید بخاطر داشت که مؤلف حدود سرو کار داشتن خودش در فرایند های آن زمان را به حیث یک منبع برای تشریح روند معلومات و گزارش های استخباراتی به تصویر کشیده است. در ماه اپریل 1979، ضمن یک پیامد فوری یک خیزش - رژیم در شهر هرات (طوری که کنون معلوم شده، در سرآغازی که شوروی ها داشتند قدم های نخستین های غیرمترقبه شان را برای دخالت نظامی بر میداشتند) من تفصیل آن را برای "ستاد هشدار راه بردی" در پنتاگون ارایه آن به بعد الی ختم سال، انکشافات افغانستان و (امکانات) بالقوه برای دخالت نظامی شوروی شامل کارهای عمده، عطف توجه تقریباً خاص (منحصر) یومی می شد. من در نشست های جامعه استخباراتی که مونوگراف تشریح شده اند که که آنها روی شواهد و پیامدها بحث می شدند، و اینکه شرک یک منبعی برای تشریح گفتار هاست. (توزیع اطلاعات از ستاد هشدار، هر چند، در آن زمان به آدرس جامعه استخباراتی محدود بود.) معلومات قبلی ام برای افزودن بعضی تفصیلات در تشریح ارایه شده در منابعی استناد شده کمک کرد و، بالنوبه منابع برای اعتبار بخشیدن به شرح من گرفتند. هر چند، که این پژوهش راجع به "نقش من" نیست، بلکه در مورد فرایند بطور کل است. این پژوهش برای آن طراحی نه شده کی درست بود یا کی نادرست، ام (برای) فاکتورهای که منجر به نتیجه نا خواسته (طراحی شده اند)، به امید کمک در جهت پرورش (گسترانیدن) کارهای تحلیلی بخصوص با هدف گیری به سوی (به قصد) مقابله کردن با آن فاکتورها.

اما راجع به پلان گذاری و تصامیم شوروی، اسناد کنون در دسترس از آرشیوهای شوروی شامل صورت جلسه نشست های بیرونی سیاسی شوروی راجع به افغانستان، خلاصه نویسی ها در مورد مکاتبات مختلف و بحث و تبادل نظر میان مقامات مختلف شوروی، و ثبت ضبط تصامیم و رهنمودها برای عملی ساختن آن تصامیم می شوند. در حالیکه بعضی از این معلومات آرشیوی بایست بایشیبینی های احتیاطی ای که در آنها نوشته شده بود بررسی شوند، یعنی طبق (even) نوشته شده بود "برای ثبت و ضبط"، با این وجود، آنها شامل تفصیلات قابل ملاحظه مربوط به پلان های بخصوص و اقدامات واقعی فزیکایی پیشامدهای غیرمترقبه ای می شوند که نیروهای شوروی روی دست گرفتند. این ها را می شود با فعالیت های مشاهده شده از طریق منابع استخباراتی ایالات متحده مقایسه کرد، طوری که در پژوهش های از طبقه بندی بیرون شده ای پس نگرانه در 1980

_____ بخصوص عبارت است از درون بینی ای که این معلومات آرشیوی شوروی راجع به فرایندی ارایه میدارند که تصامیم شوروی از روی منجر به دخالت نظامی شان گردید. این، بذات خودش، درسهای قیمتی ای را برای تحلیل گران استخباراتی راجع به مخاطرات به نتیجه گیری های بی اندازه مشکل (سخت) در مورد "مقاصد" کنش سیاسی ای پیشکش می نماید که خودشان از متیقن/مطمئن بودن مقاصد شان خیلی بدور استند. این مخاطره، طوری که مونوگر آشکار می سازد در رابطه به عملکرد استخبارات راجع به دخالت افغانستان در مرکز مشکل (معضل) قرار داشت، تعداد زیادی پژوهش ها نشان میدهند این کار (آینده) در مرکز بسیاری ناکامی های تسخیراتی قرار خواهد داشت.

بسیاری از معلومات فراهم شده برای این پژوهش در آرشیو امنیت ملی، به آدرس (Gelman Library, Suite 701, 2130 H St. NW, Washington, DC) ذخیره شده اند. آنها در یک رساله مختصری گرد آوری شدند که در یک کنفرانس "تاریخ شفاهی" راجع به دخالت شوروی در افغانستان به دعوت انستیتوت نوبل در نزدیکی اوسلو، ناور، در 1995 قرار گرفت. عین همین رساله مختصر حاوی بسیاری از اسنادیست در رابطه به افغانستان که از سوی سازمانهای پالیسی (ساز) ایالات متحده از طبقه بندی بیرون شده، و در فوق شرح و توصیف شد.

بعضی از مقامات سابق شوروی که جایگاه هائی را در رده های تصامیم گیری و عملکرهائی داشتند که منجر به اشغال گردید، به شمول افسران سابق نظامی، نیز توضیحات علنی ای از فرایندهائی ارایه کرده اند که بالاتر آن این مداخله سازماندهی شده و انجام گرفت. باردیگر، در حالیکه با در نظر داشت اغراض تیرئه آمیز، تعداد آنها را می شود بطور مفیدی (سودمندانه) در پهلوی آنچه که در استخبارات ایالات متحده در آن زمان نشان داده شده بود به بررسی گرفت (سنجید).

با توجه به سابقه تاریخی افغانستان، از روزیکه آن کشور بر روی بالای نبردگاه جنگ سرد صعود کرد، چندین ارزیابی هائی در باره اینکه چه طور این کشور بدانجا رسید - از منظرهای متضاد- توسط افرادی نوشته شده اند که بطور صمیمانه (

آگاهی زیاد) وارد انکشافات آن کشور بودند. بطورمثال، این افراد شامل یک معاون وزیر خارجه کارمند دارای سابقه طولانی حکومت افغان که توسط کودتای کمونیستی 1978 (شاید آغای) فرد دیگر عبارت است از یک مقام سابق پاکستانی که بعد از سرنگونی صدراعظم بهوتو توسط رژیم نظامی در 1977 به افغانستان پناهنده شد. شخصی بار هبران حزب کمونیست افغان نزدیک شده، و در هر دو کودتای کمونیستی 1978 و 1979 شوروی (شاید اجمل یا افراسیاب ختک؟) سایر ارزیابی ها شامل امطالی است از سوی ژرنالیست های سابق ایالات متحده که سوابق کاری بعدی شان به صوب چنان مؤسسات متضادی همچون موقوفات کارنیگی برای صلح بین المللی و به جزء (بخش) تحلیلگر سی آی ای برمی گردد. (شاید آغای خلیل زاد؟). باز یک ارزیابی دیگر از سوی افسر سابق سی آی ای ارایه گردید که در سفارت ایالات متحده در کابل در سالیانی خدمت می نمود که منتهی به کودتای کمونیستی گردید. (تونی آرنولد؟ نویسنده کتاب «کمونیسم دو حزبی در افغانستان»).

درحالیکه چشم انداز های متفاوت باعث ایجاد تفاوت های زیادی در شرح و توصیف های وضعیت تحول یابنده گردید، آنچه که از اهم ترین و تأثیرگذار ترین است عبارت است از گستردگی و وسعت به جهتی که، با وجود وابستگی های متفاوت سیاسی شان، این مؤلفان ارزیابی های مشترکی از خطوط اساسی انکشافات ارایه می نمایند.

کتاب ها

Andrew, Christopher and Gordievsky, Oleg, KGB: The Inside Story (New York, Harper Perennial, 1990).

Anwar, Raja, the Tragedy of Afghanistan: A First Hand Account (London, Verso, 1988).

Arnold, Anthony, the Fateful Pebble: Afghanistan's Role in the fall of the Soviet Empire (Novato, CA, Presidio Press, 1993).

Bradsher, Henry, Afghanistan and the Soviet Union, 2nd ed. (Durham, SC, Duke University Press, 1985).

Brzezinski, Zbigniew, Power and Principle: Memoirs of a National Security Advisor (New York, Farrar, Strauss and Giroux, 1983).

Cooley, John K., Unholy Wars: Afghanistan, America, and International Terrorism (London, Pluto Press, 1999).

Cordovez, Diego and Harrison, Selig, Out of Afghanistan: The Inside Story of the Soviet Withdrawal (New York, Oxford University Press, 1995).

Dobrynin, Anatoly, In Confidence: Moscow's Ambassador to America's Six Cold War Presidents (New York, Times Books/Random House, 1995).

Garthoff, Raymond, Détente and Confrontation: American-Soviet Relations from Nixon to Reagan, rev. ed. (Washington DC, Brookings Institution, 1994).

Gates, Robert, From the Shadows: The Ultimate Insider's Story of Five Presidents and How They Won the Cold War (New York, Simon and Schuster, 1996).

Ghaus, Abdul Samad, the fall of Afghanistan: An Insider's Account (Washington, DC, Pergamon-Brassey, 1988).

Kissinger, Henry, *Years of Upheaval* (Boston, Little and Brown, 1982).

Mangus, Ralph H., and Naby, Eden, *Afghanistan: Mullah, Marx, and Mujahid*, (Boulder, Colorado, Westview Press, 1998).

Vance, Cyrus, *Hard Choices: Critical Years in America's Foreign Policy* (New York, Simon and Schuster, 1983).

Articles

:

Cogan, Charles, "Partners in Time: The CIA and Afghanistan since 1979," *World Affairs Journal*, summer 1993, pp. 73-82.

Kuzichin, Vladimir, "Coups and Killings in Kabul," *Time Magazine*, 22 November 1992, pp. 33-34.

Wested, Odd Arne, "Concerning the situation in 'A': New Evidence on the Soviet Intervention in Afghanistan," *Cold War International History Project Bulletin No. 8-9*, pp. 128-132.

Documents

اسناد و مدارک

Declassified Interagency Intelligence Memorandum, Soviet Options in Afghanistan, 28 September 1979, And National Security Archive.

Declassified Interagency Intelligence Memorandum, The Soviet Invasion of Afghanistan: Implications for Warning, October 1980, National Security Archive. [Note: this document reviews and describes the intelligence reporting on Afghanistan during the year preceding the Soviet invasion.]

Compendium, *The Intervention in Afghanistan and the Fall of Détente*, compiled for the Nobel Symposium, 1995, on deposit at the National Security Archive. [Contains hundreds of declassified materials relating to Afghanistan from various U.S. government agencies as well as from Soviet archives.]

Documents from Soviet Archives, dated July 1978 through December 1979, *Cold War History Project Bulletin No. 8-9*, pp. 133-162.

[Note: Volumes of press and media articles were combed for this project, and all citations are listed in the footnotes to the text.]